

יצא לאור ע"י מערכת
מעולפת ספרים
במסגרתו של הבעש"ט הק

מאמר בעניין "הפרשת חלה" ע"פ הנלמד במסגרת סדר הלכה יומית [יורה דעה סימן שכ"ב] לאור המבואר בספרי החסידות

"זוה הבחינה של חלה צריך שיהיה בכל אדם"

והנה איתא במדרש^א על הפסוק^ב "ואיש תרומות יירסנה" כי "זה אדם הראשון שהיה גמר חלתו של עולם, ונקראת חלה תרומה שנאמר^ג ראשית עריסותיכם וגו', אמר רבי יוסי בן צפרתה כאשר הזאת שהיא משקשקת עיטתה במים ומגבהת חלתה מבנתיים, כך בתחלה ואד יעלה מן הארץ וגו' ואחר כך ויצר ה' אלהים וגו'^ד.

ואיתא בספה"ק שפתי צדיקי^ה כי התייחסות זו לבריאת האדם כהפרשת חלה מן העיסה באה להורות כי כשם שתכלית הפרשת החלה היא להשאיר רושם דקדושה על כל העיסה, שהרי הפרשת מקצת העיסה היא גילוי על כל העיסה כי הכל מאתו ית' כמבואר בספה"ק באר מים חיים^ו ובעוד כמה ספרי חסידות^ז, וכמבואר בספה"ק עבודת ישראל^ח כי לפיכך נקראת מצוה זו "חלה" כי היא נוטריקון "חל ה"^ט, והיינו כי על ידי ההפרשה הזאת חל שם ה' על כל העיסה - כך עבודת האדם היא ג"כ על דרך זה להשאיר רושם דקדושה על כל בראי העולם שיכירו מי שבראם^י, ואילו לא היה אדם הראשון חוטא ופוגם אזי היה תיקון לעולם^{יא}, אך מכיון שקלקל לכך עד היום אנו צריכים לתקן "חלתו של עולם" ע"י מצות הפרשת חלה.

וכתב הרה"ק רבי אהרן מזיטאמיר זי"ע בספה"ק תולדות אהרן^{יב} כי כשם שאדם הראשון היה חלתו של עולם - מבחר הבריא, כך הוא ג"כ אצל כל אחד ואחד שמטרתו ועבודתו הוא להאיר אור ה' ולייחדו בעולם העשייה שרובו רע ופירוד, וכלשון קדשו: "זוה הבחינה של חלה צריך שיהיה בכל אדם", ונמצא דמה שאמרו ז"ל שבשביל חלה נברא העולם היינו שבביל תיקון האדם שהוא עולם קטן^{יג} כמש"כ בספה"ק שפתי צדיקי^{יד}.

כל המקיים מצות חלה כאילו ביטל עבודה זרה

ואמרו חז"ל במדרש^{טו} "למה נסמכה פרשת חלה לפרשת עבודה זרה לומר לך שכל המקיים מצות חלה כאלו ביטל ע"ז וכל המבטל מצות חלה כאלו קיים ע"ז". ומבאר השפת אמת^{טז} כי הביאור בדברי המדרש הוא כי כל ענין החלה הוא להכיר באלוקות שיש בכל דבר גשמי, כי כשהאדם רוצה ליהנות מכל דבר שהוא חומרי וגשמי הוא צריך בראשונה ליחד יחודים^{יז} ולהתבונן בפנימיות הדבר שהוא החיות האלוקות שהשי"ת מחיה בכל רגע ורגע את כל העולם וכמבואר בספה"ק נועם אלימלך^{יח}, וכידוע מכוונות הארז"ל^{יט} במצוות חלה, שהם מילויי צירופי שם הוי"ה בסוד "קב ישן וקב חדש", עיי"ש^כ.

ומבואר בספרי החסידות כי כאשר האדם מכיר ומגלה את החיות האלוקית המחיה ומקיימת את העולם כולו - המתבטא במצות הפרשת חלה - אזי הוא גם מעלה ומרומם במקביל גם חלק מנפשו אל הקדושה, וכמו שכתב הרה"ק מקאמאראנא זי"ע בספה"ק היכל הברכה^{כא} כי משמעות מצות הפרשת חלה היא "שיעלה כל אחד חלקים שלו לשורשן שבקדושה", וכפי שמבאר באריכות בספה"ק נועם מגדים^{כב} איך

בראשית - בשביל חלה הנקראת ראשית נברא העולם

נצטוונו מן התורה להפריש חלה שהיא ראשית מכל עיסה העשויה מחמשת מיני דגן, וכמו שנאמר בפרשת שלח^א: "והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה', ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה כתרומת גורן כן תרימו אותה, מראשית עריסותיכם תתנו לה' תרומה לדורותיכם". בנוסף להפרשת החלה נוספו שני מצוות שהם נתינת החלה לכהן ואכילתה בטהרה.

מבין הסיבות הנזכרות במדרשי חז"ל^ב שבשבילן או בזכותן נברא העולם שכולם מכונים "ראשית", נמנו גם ג' הפרשות שאנו מחויבים להפריש להשי"ת חלק הראשית מן הצומח בארץ, והם: חלה, מעשר, וביכורים^ג, וכנרמז בתיבת "בראשית" שהוא ר"ת "בזכות שלש ראשונות אשר תורמים ישראל" כמובא בספה"ק אגרא דכלה^ד.

והנה אע"פ שמטרת שלושת המצוות הללו הם שהראשית שמפרישין ישאיר קדושה וגילוי אלוקות בשיריים הנותרים, וכמאמר חז"ל^ה "ראשית" - "ששיירה ניכרין", והיינו שיהיה ניכר בכל העיסה השורש הרוחני שבפנימיותה^ו, מ"מ החלה הוא כללות שלושתם והחשובה מביניהם^ז, וכמו שכתב בספה"ק שפת אמת^ח כי "גדולה מכולם חלה שהיא מן העיסה", והיינו משני טעמים:

הטעם האחד הוא מה שכתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע בספה"ק ליקוטי אמרים^א כי לעומת שאר תרומות ומעשרות המופרשים כאשר תהליך התבואה עדיין נעשה בידי שמים בדרך של יש מאין, דאז אין כ"כ חידוש להכיר ביד ה' העושה כל אלה, הרי שהחלה מופרשת כאשר הרכבת העיסה נעשית ע"י בני אדם, שאז אין בה שום התהוות מחודשת אלא היא רק מה שכל חלקי הקמח מתאחדים ומצטרפים לגוש אחד^ב, וזהו חידוש להאמין שאף ההשתדלות ומעשי התחתונים אף הוא בגזירת ובכוח השי"ת, וכן איתא בספה"ק שפת אמת^ג ושם משמואל^ד.

הטעם השני הוא כמו שביאר הרה"ק מאיז'ביצא זי"ע בספה"ק מי השילוח^ה את הנאמרים^ו "יראת ה' טהורה עומדת לעד", דקאי על מצוות הפרשת חלה, כי אף לאחר שכבר המליך האדם להשי"ת בהפרישו תרומות ומעשרות עכ"ז לא ניח מלהמליכו אפי' לרגע אחד, ובפרט כאשר חפץ ליהנות מן התבואה בפועל ולאכול מן הלחם צריך להיות ביראה ולהפריש ממנו חלה להשי"ת.

ומבואר בספה"ק אגרא דכלה^א כי מה שאמרו חז"ל^ב כי בשביל חלה נברא העולם, וכנרמז בתיבת "בראשית" שהוא ר"ת בשביל ראשית אכילה שירימו ישראל תרומה^ג, היינו לתכלית מה שהחלה גורמת לאדם ומרוממתו לזכור את ה' אלוקיו בכל דרכיו ומעשיו, שבביל זה היה מטרת בריאת העולם ותכליתה, וכלשון קדשו: "לזה יאמר בזכות חלה הזכות המגיע לישראל ממצות חלה, שעל ידי זאת המצוה מוסיפים אומץ ביראה ועבודה ותורה ומצוה, על כן בזכות זה נברא העולם".

א. במדבר טו יט-כא. ב. ועי' בספה"ק אהב חסד פ"י נח שכתב שנתנית החלה לכהן היא מדין צדקה. ג. ראה ילקו"ש בראשית פרק א רמז ב; שם ירמיה פרק ב רמז רסד. ד. ועי' מש"כ ע"ז בספה"ק אמרי יוסף בפר' וזאת הברכה בסוף. ה. ג ע"א. ו. עירובין לו ע"ב. ז. שפתי צדיק שבועות אות עא. ח. באר מים חיים שלח פרק טו. ט. שלח תרס"א. י. אות ג. יא. שם משמואל שלח תרע"ב. יב. שם יג. שם תרע"ז. יד. שלח. טו. תהלים ט י. טז. דף שני ע"ב. יז. ב"ר פ"א ד. יח. שם ג ע"ב אות לד. יט. ב"ר יד א. כ. משלי כט ד. כא. במדבר טו. כב. שפתי צדיק משפטים אות ב. כג. בראשית אות לג. כד. שלח פט"ו. כה. ייטב לב יתרו; דברי חיים במדבר; שפתי צדיק עקב אות לב וכי תבוא אות מ; שפת אמת שלח תרמ"ה. כו. אבות פ"ג. כז. תיקו"ז תיקון טז. כח. שפתי צדיק קדושים. כט. שם נח אות א. ל. שלח. לא. תולדות יעקב יוסף לך דף י"ט ע"א בשם הבעש"ט; לקט אמרי פנינים דר"ז ע"ג בשם הבעש"ט. לב. מגילת רות; וכשם שתיקון האדם הוא ע"י התורה שבשבילה נברא העולם כך תיקונו הוא ע"י החלה הדומה לתורה בכמה דברים, וכמובא במושב זקנים על התורה (ויקרא ז ט) דדומים דברי תורה לחלה כיון ששניהם בלולים, נקראים ראשית, ניתנים לכהנים, מגובלים בלא מים, צריכים מלח וקמח, פוטרים ומכפרים, עיי"ש. לג. ויק"ר טו; ויקו"ש ויקרא פ"א רמז תקנד; שם במדבר פט"ו רמז תשמח. לד. שלח תרס"א; וע"ע מש"כ ב מגלה עמוקות שלח על דברי המדרש הללו. לה. אגרא דכלה שלח. לו. שלח. לז. ע"ח שער יט פ"ג; מובא באמרי נועם דרוש לחנוכה. לח. חלה פ"ד מ"ד. לט. שלח. מ. מצורע

האכילה או לפנייה² בפנימיות המאכל הוא מגביה הכל להשי"ת, וכן כתב הרה"ק מקאמארא זי"ע בספה"ק אוצר החיים³, והביא הרה"ק בעל הייטב לב זי"ע⁴ רמז לזה מן הכתוב⁵ "לך אכול בשמחה לחמך" שדרשו חז"ל⁶ דקאי על מצות הפרשת חלה, ולכן כתיב שם "בשמחה" שהוא אותיות "מחשבה".

שיעור החלה

והנה מכיון שהאדם נמצא בעולם העשיה שרובו רע והסתר אלוקות, לכן הכרתו במציאות השי"ת תמיד תהא מוגבלת, כי כל זמן שהוא בגוף הוא רואה דברים באופן חיצוני וגשמי, ועבודתו היא להוסיף ולהכיר יותר ויותר במציאותו יתברך ואחדותו בעליונים ובתחתונים, בחיות הפנימית ובאלוקות שבתוך כל חלק מהבריאה הגשמית הנראית כנפרדת ממנו ח"ו. ומה שהנשמה נתונה בגוף אין זה חיסרון אלא אדרבה זה היה רצון השי"ת שדווקא קרוצי חומר המלוכשים בגוף יכירו וידעו כי הוי"ה הוא האלקים ומלכותו בכל משלה, ולכן אין עבודת האדם לבטל הגשמיים אלא להעלותה ולקדשה, וכידוע מדרכי החסידות.

ובלשון הזה מובא משמיה **דהבעש"ט זי"ע** א"ס⁷: "עיקר הסוד מה שהקב"ה שולח הנשמה בגוף השפל הזה, אדרבה מזה יש להקב"ה נחת ותענוג גדול מאוד, כי אף שהנשמה בכלי מלוכלך מאוד, כי אין דבר גרוע ויותר גשמי מעפר, ואף על פי כן נותנת תמיד שבח והודיה לבוראה וזה חידוש גדול, לכן יש להקב"ה מאלו השבחים יותר תענוג מכל העבודות והשבחים של המלאכים, כי עליהם אין חידוש, כי אין להם גוף עכור, וזהו שאמרו בגמרא⁸ אין אשה אלא לנוי רצה לומר הגוף נקרא אשה, וזהו אין האשה כלומר לא ברא הקדוש ברוך הוא את הגוף העכור הזה, אלא לנוי, ליהנות ממנו, שיהיה לו תענוג ממנו"⁹.

ומבאר הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע בספה"ק **קומץ המנחה** כי לכן נפסק במשנה במסכת חלה¹⁰ כי האומר כל עיסתי חלה לא אמר כלום, והיינו כי העולם הזה מעורב טוב ורע ואין אף אחד מהם בשלימות הגמור, כי מצד אחד אין דבר שכולו רע ואפי' פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון, ומצד שני הרי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ורק לעתיד יהיה היחוד השלם וחי זאב עם כבש, ולכן כשם שטלית שכולה תכלת אינה פטורה מן הציצית ובית מלא ספרים אינו פטור ממזוזה כך גם לחלה המופרשת יש מידה ושיעור,

וכן כתב בספה"ק **נועם מגדים**¹¹.
וכן עד"ז איתא בספה"ק **נועם אלימלך**¹² דהיות ויש מן הדברים הגשמיים והמידות החומריות שאין להעלות אלא חלק מהם אל הקדושה, כי צריך זהירות גדולה שלא להשתמש בהם לרוב, לכן הפרשת החלה הוא בא' ממ"ח.

ומבואר במסכת חלה¹³ שמחולקת שיעור החלה המופרשת מעיסת נחתום לעיסת בעל הבית, שבעוד שעיסת נחתום דיה בא' ממ"ח הרי שעיסת בעה"ב שיעורה בא' מכ"ד, ומבאר בספה"ק **מאור ושמש**¹⁴ דהטעם בזה הוא משום שבעה"ב רומז לשאר ההמון שדיים לקבל עול מלכות שמיים אף שעה אחת מכ"ד שעות היום, משא"כ הנחתום הרומז לצדיק המשפיע כנחתום, הוא צריך כל היום להיות דבוק באהבת השי"ת ויראתו, שי"ב צירופי שם הוי"ה הם ממ"ח אותיות, ולכן שיעור חלה לנחתום הוא א' ממ"ח.

ויש עוד כמה רמזים בספרי החסידות לשיעורי החלה, וקצר הגיליון מהכילם, וראה המקורות בהערה¹⁵.

שכל סוגיית "איך מפרישין חלה בטומאה ביו"ט" המובאת במסכת פסחים¹⁶ תכליתה "ללמד דעת איך יתנהג האדם לבוא לטהרת הקודש" עיי"ש באריכות איך שמיישב כל הסוגייה שם לאור זאת, ועיין עוד באריכות בספה"ק **תולדות אהרן**¹⁷ להרה"ק רבי אהרן מזיטאמיר זי"ע איך שג' אותיות ד"חלה" רומזות לקידוש ג' החלקים שבאדם שהם: שכל, ידיים ורגליים, המבטאים את הג' כוחות שבו המכונים: שכל, משכיל ומושכל, כי האדם צריך להשרות שכינתו ית' בכל חלקי קומתו, וכמו שכתב האלשי"ך על הפסוק¹⁸ "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", "בתוכו לא נאמר אלא בתוכם מכאן כי עיקר השכינה שורה באדם, וכמו שנאמר¹⁹ על בני ישראל "היכל ה' המה"²⁰.

וכתב הרה"ק מראפשיץ זי"ע בספה"ק **זרע קודש**²¹ דהנה יש בעולם שני כוחות כלליים שהם כוח ההויה וכוח הרבייה וכדוגמת העפר והמים שמלבד מה שיש תועלת בעצם קיומם הרי שבכוחם גם להוציא ולהוות מן הקרקע עשבים ופירות, ושניהם נאצלים משני שמות הקדושים, כי כוח ההויה נמשך משם הוי"ה וכוח הרבייה נמשך משם אהו"ה²² שהוא מלשון עתיד והיינו שבכוחו להמציא ולהוות מציאות מחודשת. שני שמות הק' הללו עולים כמנין "חלה", כי החלה היא תוצאה מב' כוחות הללו הנמצאים אצל המים והעפר, ולכן הפרשתה מן העיסה מרמזת על הכרת החיות האלוקית השוכנת ונמצאת בכל דבר גשמי וחומרי, וכמש"כ בספה"ק **עבודת ישראל**²³.

חלה איהי שכינתא

לפיכך אנו מוצאים בזה"ק²⁴ שאמרו ש"חלה איהי שכינתא", והיינו משום שכאשר האדם מכיר בחיות האלוקית הממלאת ומחיה את העולם כולו או אז הוא משכין את כבוד ה' בעצמו ובעולם, וזה קרוי "שכינה", כלומר כבוד ה' ה"שוכן" כאן בעולם, וכמבואר בספרי החסידות²⁵.

וכשם שהחלה רומזת לשכינה כך כתבו הרמב"ן²⁶ ורבינו בחיי"ם על דרך הקבלה שהחלה רומזת לכנסת ישראל, והיינו כי נשמות ישראל הם המביאים את כבוד ה' לידי גילוי לשכון בעוה"ז בבחינת "שכינה", וכמו שביאר הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע בספרו **דובר צדק**²⁷ את דברי הזהו"ק²⁸ שה"שכינה" ו"כנסת ישראל" היינו הך כי קומת השכינה נשלמת ע"י התכללות נשמות ישראל, וכלשון

קדשו: "כי רוממות ישראל הוא רוממות התגלות כבוד שמיים בעולם כאשר עובדיו מתרוממים וכמו שאמרו²⁹ גלו לבבל גלתה שכינה וכו', דשכינה היינו כנסת ישראל, וכאשר ישראל נבנים להיות בשלוה שלימה מדת מלכותו יתברך מתגלית על שלימותה, והיינו כפי האפשרי

הלוח השבועי - לשבוע הקרוב			
פרשה	יום	אהבת תורה	הלכה יומית
בראשית	שבת	חזרה	מינים החייבים בחלה סימן שכ"ד סעיפים י"ב-י"ד
נח	יום א'	יומא ה' ע"ב	שיעור המחייב בחלה סימן שכ"ה סעיף א' - סימן שכ"ו סעיף ב'
	יום ב'	יומא ו' ע"א	שיעור המחייב בחלה סימן שכ"ז סעיף ג' - סימן שכ"ז סעיף ב'
	יום ג'	יומא ו' ע"ב	זמן וברכת ההפרשה סימן שכ"ז סעיף ג' - סימן שכ"ח סעיף ג'
	יום ד'	יומא ז' ע"א	עיסה המחויבת בחלה סימן שכ"ט סעיפים א'-י'
	יום ה'	יומא ז' ע"ב	דם ביצים סימן ס"ו סעיפים א'-ד'
	יום ו'	חזרה	דם ביצים, דג, אדם סימן ס"ז סעיפים ה'-י'

להתמצמם הכרת החיים שזוהו עצם החיים בלבנות כל נבראי העולם, וכולם מכירים ומעידין שיש אדון ומושל בכל, ושלימות חלק החיים שבלב הוא על ידי הרגשת כח ההויה רצה לומר שה' יתברך מהוה הכל והוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, על ידי הרגשה זו ביתר עוז הוא שלימות כנסת ישראל ומדת מלכותו³⁰.

ואיתא בספרי החסידות³¹ כי כשם שכל הברירות והעלאות נעשים ע"י המחשבה שבאדם כמו שאמרו בזה"ק³² ש"כולהו בחכמה אתברירו", כך גם כל עניין עבודת העלאת המאכלים - הנרמזת במצות הפרשת חלה - נעשית על ידי המחשבה וכמובא בספה"ק **באר מים חיים**³³, וכדכתיב לגבי חלה³⁴: "ראשית עריסותיכם תרימו לה" - ראשית היינו המחשבה³⁵, כי על ידי מחשבת האדם והתבוננותו בשעת

המשך המאמר בגיליון הבא בעזהשי"ת

מא. מו ע"א. מב. שלח. מג. שמות. מה. ז' ד. מה. וע"ע ראשית חכמה שער האהבה פ"ו אות יט; של"ה מסכת תענית ריש ד"ה מענין העבודה. מו. בראשית. מז. הנקרא בזה"ק (ח"א רמז ע"א) "גושפנקא דחתיים (בה שמיא ורעא)", כי הוא ר"ת "את השמים ואת הארץ". מח. אבות פ"ג; ויש להסמיך לכאן את מה שחידש הרוגאצ'ובר שהעיסה אינה נחשבת כצירוף של קמח ומים אלא כמציאות חדשה ופנים חדשות באו לכאן (פננת פננת כללי התורה והמצוות ח"א ד"ה חלה אות כח). מט. מובא באמרי נועם דרוש לחנוכה אות נג. נ. וראה מש"כ ע"ז בספה"ק היכל הברכה בראשית. נא. ראה למשל בספה"ק דגל מחנה אפרים ויקרא. נב. בראשית א. א. נג. במדבר טו כ. נד. אות ז. נה. זוה"ק ז"ח א' ע"א; ראה קב הישר פרק סד; וביאר זאת הרמ"ק בספרו פרסד רימונים (שער כג פרק יא), וכן מבואר בספה"ק אור המאיר (אמור ומסעי) בב' אופנים. נו. מגילה טו ע"א. נז. צמח צדיק שמיני. נח. ח"ג י ע"ב. נט. שמיני פרק ט. ס. במדבר טו כ. סא. ראה תיקוף צג ע"ב. סב. בת עין צו; ורו' סידורו של שבת ח"ב דרוש ד פ"א. סג. שמיני; ועי' נועם מגדים שלח. סד. ייטב לב שלח. סה. קהלת טו ז. סו. במ"ר יז ב. סז. ליקוטים יקרים דף י"ד ע"ג. סח. תענית לא ע"א. סט. וראה בספר הנהגות צדיקים, כללים נוראים מהמגיד ממעזריטש, אות יג; ועי' מש"כ בספה"ק שם משמואל צו תרע"ט. ע. ח"א אות י. עא. פ"א מ"ט. עב. קרח. עג. שלח. עד. פ"ב מ"ז. עה. שלח. עו. מגיד דבריו ליעקב לה ע"א; אגרא דכלה שנד ע"ב; עבודת ישראל אבות פ"ג; אור לשמים בראשית; תולדות אהרן אמור.